

De Nederlandsche Bank N.V.
Toezicht pensioenfondsen
Expertisecentrum financiële
risico's pensioenfondsen

Postbus 98
1000 AB Amsterdam
020 524 91 11
www.dnb.nl

Handelsregister 3300 3396

Onderwerp

Tweede meting onderzoek Financiële opzet & informatie 2017

Geacht bestuur,

Vorig jaar hebben de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en De Nederlandsche Bank (DNB) gezamenlijk het sectorbrede onderzoek "Financiële opzet en informatie" uitgevoerd. De terugkoppeling van het onderzoek heeft u ontvangen in de brief van 15 december 2016 met de flyer¹. In die brief hebben wij u verzocht na te gaan of u in de huidige informatieverstrekking correct, duidelijk en evenwichtig informeert over verwachte pensioenontwikkelingen in de komende jaren. Daarnaast hebben we in die brief aangekondigd dat we in 2017 een tweede meting gaan uitvoeren. In deze brief leest u meer over de aanleiding van het onderzoek, wat de tweede meting inhoudt en wat wij van u verwachten.

Aanleiding

Pensioen kent onzekerheden en het communiceren hierover is een uitdaging. De onzekerheid over het wel of niet kunnen verlenen van indexatie, het verlagen van pensioenopbouw of het verlagen van pensioenaanspraken en -rechten kunnen alle deelnemers van een pensioenfonds raken. Om de juiste verwachtingen te wekken en teleurstellingen zo veel mogelijk te voorkomen is het cruciaal om deelnemers adequaat over deze onzekerheden te informeren. Wanneer de verwachtingen over pensioen realistisch zijn, dan kunnen deelnemers zo nodig financiële maatregelen nemen. De AFM en DNB vinden het daarom belangrijk dat pensioenfondsen correcte, duidelijke en evenwichtige informatie verstrekken over de kans op en omvang van kortingen en indexaties op de middellange termijn.

Inhoud tweede meting

Deze tweede meting heeft als doelstelling om inzicht te krijgen in de voortgang ten opzichte van de uitkomsten van het onderzoek "Financiële opzet & informatie" uit 2016. Wij hebben een steekproef genomen van de pensioenfondsen, die rekening houdt met de diversiteit van de sector. De tweede meting richt zich op de vraag in hoeverre de boodschap over de kans op en omvang van indexatie en korten correct, duidelijk en evenwichtig² is. Bij fondsen met een CDC-regeling kijken wij ook naar de boodschap over de kans op verlaging van het opbouwpercentage.

¹ Zie bijlagen bij nieuwsbericht: <https://www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2016/dec/pensioenonderzoek-foi>

² Artikel 48, eerste lid van de Pensioenwet en artikel 59 van Wet verplichte beroepspensioenregeling

Datum

19 oktober 2017

Uw kenmerk

Ons kenmerk

A056-1965157114-29

Behandeld door

pensioen@afm.nl

Bijlagen

1

Kortom wij toetsen of de informatieverstrekking van uw fonds consistent is met de te verwachten pensioenontwikkeling op de middellange termijn.

Datum
19 oktober 2017

De te verwachten pensioenontwikkeling

Om een beeld te krijgen van de te verwachten pensioenontwikkeling op de middellange termijn bij uw fonds baseren wij ons op de cijfers die u ons heeft toegestuurd bij de indiening van de jaarlijkse haalbaarheidstoets.

Ons kenmerk
A056-1965157114-29

Informatieverstrekking

Wij hebben een vragenlijst opgesteld met een aantal vragen over uw informatieverstrekking aan uw deelnemers over de te verwachten pensioenontwikkeling op de middellange termijn. Bij enkele vragen verzoeken wij u een passage uit een generiek communicatiemiddel (bijvoorbeeld een gedeelte van uw website, nieuwsbrief, blog, persbericht) te citeren en de kopie van het betreffende communicatiemiddel in pdf toe te voegen. U treft de vragenlijst als bijlage van deze brief aan.

De vragenlijst in Excel is beschikbaar op de website van DNB [<http://www.dnb.nl/statistiek/eline-dnb/pensioenfondsen/index.jsp>]. Wij verzoeken u de ingevulde vragenlijst en de kopieën van de relevante communicatiemiddelen uiterlijk **1 december 2017** via e-Line rapportage "Uitvraag t.b.v. onderzoek Financiële Opzet en Informatie pensioenfondsen" bij periode 30-09-2017 in te dienen.

Afsluiting van het onderzoek

Medio januari 2018 verwachten we dit onderzoek af te ronden. De uitkomsten van het onderzoek zullen wij op een geaggregeerd niveau met u en de sector delen. De individuele resultaten worden overgedragen aan uw account toezichthouder.

Heeft u vragen?

Als u nog vragen heeft naar aanleiding van deze brief, dan kunt u die stellen via pensioen@afm.nl. Wij nemen dan contact met u op. Wij danken u alvast voor uw medewerking.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

De Nederlandsche Bank

mr. drs. K. Raaijmakers
Hoofd
Toezicht Verzekeren en Pensioenfondsen

drs. G. van Vollenhoven AAG
Divisiedirecteur
Toezicht Pensioenfondsen

BIJLAGE Kopie vragenlijst

Bijlage – Vragenlijst FO en I 2017

Datum
19 oktober 2017

De vragenlijst in Excel is beschikbaar op de website van DNB
[<http://www.dnb.nl/statistiek/eline-dnb/pensioenfondsen/index.jsp>].

Ons kenmerk
A056-1965157114-29

Fondsnaam		
Fondsnummer		
1. Verwachting over korten op de middellange termijn		
Nr	Vraag	Antwoord
1.1	Informeert u uw deelnemers over de verwachting ten aanzien van korten op de middellange termijn?	ja/nee
1.2	Indien u bij vraag 1.1 "ja" heeft geantwoord, verzoeken wij u de meest recente passage te citeren waarmee u hierover uw deelnemers informeert.	Toelichting
1.3	Graag verzoeken wij u om de kopie van het betreffende communicatiemiddel waarin de passage van vraag 1.2 voorkomt in pdf via e-Line toe te voegen. Wij verzoeken u om hier publicatiedatum en naam van het document, alsook het pagina nummer waarop wij de passage kunnen vinden te specificeren.	Datum van publicatie
		Publicatiedatum (dd.mm.jj)
		Naam van document
		Documentnaam
		Paginanummer
		Paginanummer
1.4	Indien u bij vraag 1.1 "nee" heeft geantwoord, verzoeken wij u om toe te lichten waarom u uw deelnemers hier niet over informeert.	Toelichting
2. Verwachting over indexerem op de middellange termijn		
Nr	Vraag	Antwoord
2.1	Informeert u uw deelnemers over de verwachting ten aanzien van indexerem op de middellange termijn?	ja/nee
2.2	Indien u bij vraag 2.1 "ja" heeft geantwoord, verzoeken wij u de meest recente passage te citeren waarmee u hierover uw deelnemers informeert.	Toelichting
2.3	Graag verzoeken wij u om de kopie van het betreffende communicatiemiddel waarin de passage van vraag 2.2 voorkomt in pdf via e-Line toe te voegen. Wij verzoeken u om hier publicatiedatum en naam van het document, alsook het pagina nummer waarop wij de passage kunnen vinden te specificeren.	Datum van publicatie
		Publicatiedatum (dd.mm.jj)
		Naam van document
		Documentnaam
		Paginanummer
		Paginanummer
2.4	Indien u bij vraag 2.1 "nee" heeft geantwoord, verzoeken wij u om toe te lichten waarom u uw deelnemers hier niet over informeert.	Toelichting

Datum
19 oktober 2017

Ons kenmerk
A056-1965157114-29

3. Verwachting over opbouwkorting op de middellange termijn		
Nr	Vraag	Antwoord
3.1	Voert uw fonds een CDC-regeling uit (een regeling in de vorm van een uitkeringsovereenkomst waarbij de premie voor meerdere jaren wordt vastgezet)?	ja/nee
3.2	Zo ja, informeert u uw deelnemers over de kans op een verlaging van het opbouwpercentage?	ja/nee
3.3	Indien u bij vraag 3.2 "ja" heeft geantwoord, verzoeken wij u de meest recente passage citeren waarmee u hierover uw deelnemers informeert.	Toelichting
3.4	Graag verzoeken wij u om in e-Line als bijlage een document aan te leveren waarin de passage van vraag 3.3 voorkomt. Wij verzoeken u om hier publicatiedatum en naam van het document, als ook het pagina nummer waarop wij de passage kunnen vinden te specificeren.	Datum van publicatie
		Publicatiedatum (dd.mm.jj)
		Naam van document
		Documentnaam
		Paginanummer
		Paginanummer
3.5	Indien u bij vraag 3.2 "nee" heeft geantwoord, verzoeken wij u om toe te lichten waarom u uw deelnemers hierover niet informeert.	Toelichting

4. Correct en evenwichtig		
Nr	Vraag	Antwoord
4.1	Welke analyse gebruikt u voor uw boodschap aan uw deelnemers over de verwachtingen op de middellange termijn en wanneer heeft u deze analyse voor het laatst uitgevoerd?	Beschrijving analyse
		Toelichting
		Datum van analyse
		Datum van analyse (dd.mm.jj)
4.2	Bent u in het afgelopen jaar nagegaan of u in de informatieverstrekking evenwichtig informeert over de kans op en omvang van indexatie en korten over de middellange termijn?	ja/nee

5. Overige vragen			
Nr	Vraag	Antwoord	Antwoordmogelijkheden
5.1	Welke uitingen van de AFM en DNB over dit onderwerp vindt u nuttig? (Geen of meerdere keuzes mogelijk)	☐	Sectorbrief van 16 december 2016 met onderwerp 'Uitkomsten onderzoek Financiële opzet en informatie'
		☐	Flyer 'Korten en indexeren: informeer correct, duidelijk en evenwichtig'
		☐	Website AFM
		☐	Website DNB
		☐	Ronde tafel 'Duidelijke Verwachtingen' op 2 mei 2017 (indien u tot de genodigde behoorde)
		☐	Filmpje 'Duidelijke Verwachtingen'
		☐	Anders namelijk (bijvoorbeeld speeches/seminars/gesprekken met toezichthouders)
		☐	Toelichting

6. Suggesties		
Nr	Vraag	Antwoord
6.1	Heeft u verder nog suggesties aan de AFM en DNB over dit onderwerp of over het communiceren over andere onzekerheden?	Toelichting